

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОНАРНЫН ДЕПУТАТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1925 чылда үндөзлөнүнгөн.

1932
АВГУСТ
6
СРЕДА
№ 151 (2581)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ: Демир орукчуларнын Бүгү-эвилел хуну; Демир орукчуларнын күш-ажылчы чедишкени (1 арын); Дүжүт ажаап алышкыны (1 арын); О. Нурзат.—Ыраккы Терө-Хөдөн Москва чедир (2 арын); К. Матвеев.—Колхозтарга чылгы

мал фермаларынын ажылын органи- застарынын дугайында (3 арын); В. Надежин.—АКШ-гың ажылы чоннарынын амыдырал эргелерине капиталистиг монополияларнын хал- дашкыны (2—3 арын); З. Хренова.—Сүтүн бедик саанын канчап чедип алырыл (3 арын).

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР: Н. Филиппов.—Уруглар садаынын тудуун дургединер (3 арын); Волга-Доннун судно чозуур В. И. Ленин аттыг каналынын ажытыганын улустар байырлап турар (4 арын).

Областа уран-чүүлдүн ажылын бедик денелче

Тыва областын экономика, ажыл- аягы болгаш культура талазы-биле чаартылгазы болуп, совет Тыванын арны социалистиг өзү-биле хуудул турары-биле холбаштыр уран-чүү- лдүн ажылын бедик денелче көдүрери негетинип турар.

Областын экономикасы сайырар, улуптурдун күштүг базаларын тургузуп эгезини-биле чергелештир ажылчы араатарнын сезен ажыг хуузу коллективтиг ажыл-агыйда катышкан. Колхозтарны совет техни- кань машиналары-биле элбекшил- диг хандырып турарынын ачызы-биле көдээ ажыл-агый артельдери органи- зация, ажыл-агый талазы-биле бы- жанып, хүн келир тудуун-а бай- шыдадыг болуп турар болгаш кол- хозчулар сууржун чуртталгаже ши- кчи, оларын культуруг негелдерин бе- дик турар. Ажылчы чоннарын культуруг негелдерин ханды- рары, оларны кижиздери парти- янын чугула сорулгаларынын бир- ээзи болуп келген болгаш болуп турар. Бо талазы-биле обласка элээн ажылдар кылдынган.

Школаларын болган культура- чырыдышыкын албан черлерин- ниң четкизи калбарып, культура ба- жынары болгаш клубтар, кызыл булдунар суурлар санында тургу- стунуп турар. Областын төвүндеп ангыла районнарда библиотекалар тургустунуп, оларнын номнарынын фондлары көвүдөп турар болгаш политиктиг-даа, чечен-даа чогаал- ларны тыва дылче окулдуруп үндү- рүп турар. В. И. Ленинниң «Чүнү кыларыл?», И. В. Сталининиң «Ленинниң айтыргалары», «ВКП(б) төөгүзүнүң долчу курсу» чижектиг классиктиг чогаалдарын окулдуруп үндүрери-биле чергелеш- ти чечен чогаалды эртинедепи бол- ур А. М. Горькийниң «Ава», М. И. Шолоховтун «Андарган кур чир», С. Бабаевскийниң «Алдын сылды- цын кавалери» ышкаш чогаалдарын парлап үндүрген.

Тыванын ажылчы чоннарынын культуруг негелдерин хандыра- рынга бараан болуп турар парла- ганы, шинчиледиң болгаш хей- нити организацияларын албан чер- лерин тургусулап, оларнын амжалдарына бүгү-ле таарымчалыг байдалдарны тургузуп берип турар. Дылдын, литератураның болгаш төөгүнүн эртем-шинчиле институту ажылдап турар. Политиктиг болгаш эртем билиглерин негелдериңин Бүгү-эвилел нитилелинин Тыва салбыры чонун ортузунга хөй-хөй лекцияларны номчуп турар.

Тывада уран-чүүлдүн херектерин удуртуру-биле областын уран-чүү- лдериниң килдизин тургускан, оон эргезинде национал театр, музыка школазы болгаш улусчу чогаалды- ганьч бажынын тургусулаан, олар чамдык амжалдарны кылган. Большевиктерниң партиязынын хүн-бүрүдө сагыш салышкыны-биле тургустунган бо чедишкенин областа уран-чүүлдүн ажылын сай- ырдыларына таарымчалыг байдал- дарны тургузуп берип, ажылчы чоннарынын ортузунга амжалдарны калбартып чорударынын боттуг со- рулгаларын салып берип турар. Ын- дыг турбужа бо талазы-биле амжал- дар чогуур негелдизинге четпейн ту- рар.

Ажылчы массалар-биле амжалды областын уран-чүүлдериниң килди- зи (эргелекчи эш Дмитриев) су- ла удуртуп турары-биле улусчу чо- гаалдыгынын бажынын кылган амжалы көздүбейн турар, көдээ клубтар, тус-тус колхозтарда, суур- ларда, район төптеринде бот-тыын-

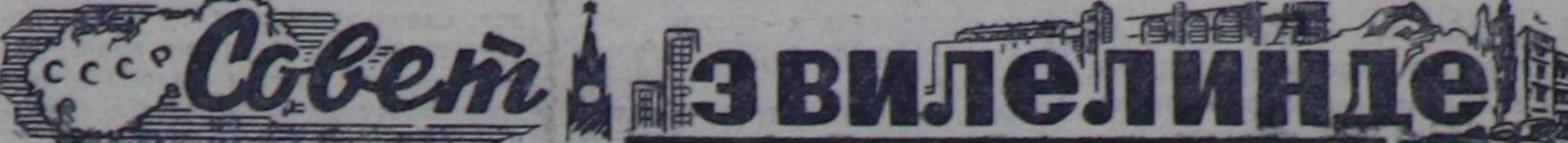
Эш И. В. Сталининиң чогаалдарын Румынияда парлап үндүрүп турар

БУХАРЕСТ. Румыниянын амжал- чын партиязынын ном үндүрер чери массалыг тиражтар-биле моон адаанда брошюраларны парлап үн- дүрген: «Партияны амжалдыг чет- пестериниң дугайында база троц- кистиң болгаш өске-даа ийи арын- нынларны узуткаарынын хемгелери- ниң дугайында» И. В. Сталининиң

Волга-Доннун тудугжулары чангыс чер чурттугларында келгеннер

БАРАНОВИЧИ. Волга-Доннун судно чорур В. И. Ленин аттыг ка- налынын элээн каш тудугжулары болгаш инженерлери боттарынын төрөн хоорайн Слонимде шөлээлп келеш, коммунизмниң улуг тудуг- ларынын баштайгызынын дугайында илеткелдерин боттарынын чангыс чер чурттуг кижилеринге кылыч бер- ип турарлар.

Канаалдын тудугжуларынын кыл- ган канчаар-даа аажок улуг ижи- лынин дугайында № 10 шлюзтун

Демир орукчуларнын Бүгү-эвилел хуну

Демир орук транспортуңуң амжал- чынарының чаңчыккан байырлазы болуп демир орукчунын Сталинчы хунун совет улус августун 3-те дем- делеп эрттирген.

Августун 2-де Москвага культураның болгаш дыштанылганың М. Горький аттыг төп паркына орук харылзаа Министерствозунун болгаш демир орук транспортуңуң амжалчынарынын, профвилелиниң Төп Комитетиниң, найсылалдың парти- я, совет, хей-нити организация- ларынын төлээлекчилери, Москва- ның стахановчулары-биле катышкан байырлыг хуралы болган. Тран- спорттуң муң-муң стахановчулары, Москванын бүдүрүлгө черлериниң амжалчынары, эртемниң болгаш культураның төлээлекчилери байыр- лал шинчиле кылдыр дертинген театры долдуур олурупкан турган- нар.

Сцена чектер болгаш ногаан үнүштер-биле шиметинген турган. Оларны ортузунда туктар болгаш В. И. Ленин биле И. В. Сталининиң портреттери бар. Байырлыг хуралды Орук харыл- заа Министриниң оралакчыы бол- гаш подитэргелдиниң начальниги эш Чумаченко айткан.

Хуралдын хүндүлүг президиу-

мунга эш И. В. Сталинин башта- дыр ВКП(б) ТК-ның Политбюрозун сонгуур дугайында саналды чыл- ганнар диямиттиг адыш часкаашкы- ны-биле ужурашкан.

Демир орукчунын Бүгү-эвилел ху- нуну дугайында Орук харылзаа Ми- нистри эш Бешев илеткел кылган. Коммунизмни тургузарынын сталинчы планын боттандырагыңа демир орук улуг роль ойнап тура- нын чугаалаан. Транспорт сайзы- радыр дугайында партия, чазак болгаш эш Сталин могаг чок сагыш салып турар. Ада чурттуң улупу- рү демир орук транспортуңа муң- муң чаз паровозтарны, элеваторза- тарны болгаш тепловозтарны база чүс-чүс муң вагоннары берген.

Транспорттун техниктиг чепсе- лээшкенин демделгешаан, илет- келчиниң чугаалааны болза, дайын сөөдүндеги чылдарын дургусунда демир орук шугурун узун болгаш автоматчыткан тургузуу 1,5 катап улгаткан. Ол бүгү чүүлдөр болза, поездилерниң шимчээшкениниң ай- ыыл чок чорун бедикер болгаш улус амжал-агыынын чугула чүк- терин хөй-хөй-биле сөөртүр арга- ларын берип турар.

Транспорттун эң эки кижилери-

ниң дугайын министр тодаргай чу- гаалаан.

Эш Бешевтиң большевик парти- яга, совет чазакка болгаш И. В. Сталинга алдаржыткан лозунг йө- рээлдерин залга олурганнар дий- миттиг адыш часкаашкыны-биле деткээ. «Эш Сталинга алдар!», «Эш Сталинга ура!» дээн сөстөр диймиреп турган.

Демир орукчуларнын Москва гар- низонуң солдаттарынын, сержан- тыларын, офицерлериниң болгаш генералдарынын мурунунда генерал- лейтенант Игнатов байыр чедирген.

ВКП(б) Москва хоорай комитети- ниң секретари эш Донской Москва- ның амжалчы чоннарынын мурун- дан байыр чедирбешаан, демир орук- чуларны мурунда партиязын бол- гаш чазактын салган сорулгаларын күүсөдир демселге моон сонгаар- даа чедишкенин болуруп күзээ.

Эш Иосиф Виссарионович Сталинга чоруткан байыры байыр- лыг хуралдын киржичилери улуг көдүрүлүшүн-биле хүлээп алган. Демир орукчунын Бүгү-эвилел ху- нунга холбаштыр байырлыг хура- лар Ленинградка, Киевке, Таллинге болгаш Совет Эвилелиниң өске-лаа хоорайларына болгулаан.

(СЭТА).

Демир орукчуларнын күш-ажылчы чедишкени

Бистиң чуртувустун демир орук- чулары боттарынын байырынга ал- дар болдуруп, стахановчу өзү-биле чедишкенин амжалдаан.

Азербайджан оруунуң коллектив демир орукчу Бүгү-эвилел хунун күш-ажылчы чоннарынын чедиш- кенин ужурашкан. Бо чылын аар чүкүтүг поездтерин ийи муң катап чорудар деп эш И. В. Сталинга чо- руткан чагазынга ол коллектив хү- лээнгеннер. Алган хүлээлге ажыр күүсөтинген. Аялгык депозитун ма- шинистери Дуденко, Пылеев бол- гаш Карадонли депозитун машинис- тери Манфов биле Шеглов олар бир паровоз-биле ийи катап улгатырган поездтерин сөөртүп турганнар.

Ол ышкаш Орехово-Москва-Рязан демир орукчу машинистерин аар чүкүтүг составтарны тергин дүргени- биле сөөртүп турган. Олар 7 ай- ларын дургусунда хемчээлинден 340 муң тонна ажыг чүктерин чаа тудугларга чедирип бергенер. Бай-

ырал муруну чарында машинист Титов барык-ла бодунуң хемчээлин- ден ийи катап ажыг—14 поездтерин сөөрткен.

Минискиң демир оруунун Барни- ский салбырынын коллективни бүдүрүлгөч белектери-биле байыр- лага ужурашкан. Паровозтарны дун-хүн иштинде ортумаа-биле чо- руур оруун дыка көвүдеткен. Чаар- тыкчыларны муракчы дуржулга- ларын амжылаанынын ачызы-биле ол салбыр чылдын эгезинден тура пландан дашкаар 1.300 муң рубльди камнап алган.

Орджоникидзе демир оруунун Ми- нералодовский салбырынын демир орукчулары чаа дүжүттүн тараа- зын сөөрткен чоруктары ээлчек чо- ка кылгалаан. Чаа дүжүттүн тараа- зын дүрген чорудары болгаш ону сөөртүрүпүң өртүн чингедери дээш Бүгү-эвилеле чоруп турар соци- алистиг чарыштын эгелекчизи— Бу- дённиковский станциянын амжалчы- лары садырын иштинде бирги че- рин ап, тергидеп турар.

Мурнуу чүк оруунун Харьков станциянын амжалчылары де- мир орукчунын хүнүнүн муруну ча- рында өөрүшкүлүг медээни алган- нар. Оларга чарышка чедип алган улуг чедишкенин дээш ВЦСПС-тиң болгаш орук-харылзаа Ми- нистрствозунун шилчи чорур Кызыл тугун тыгысқан. Норманы ажыр күүсөдир дээш ол коллектив ча- рын чорудуп турар. Чүге июль айда безин ол станция вагоннарын анаа турар чорун 1,9 шакка кы- зырган болуп турар.

Сталинград оруунуң Петровла болгаш Камышинский бедирлери- ниң, Белорус оруунун Калинин- ский бедиринин болгаш Минский демир оруунун Лунине депозитун болгаш Свердлов оруунуң Тюмень салбырынын коллективтери ста- хановчу өзү-биле амжалдап, чедиш- кенин амжалааннар.

(СЭТА).

Волга-Донда

деп теплоходту ол шлюз шлюзтун камерин дамчыштыр 10 минутада эрттирген.

Судноларны болгаш карабаннар- ны шлюзтарны 15—17 минуталарда эрттер чоруу болза, доктаатынган хуузазындан дыка дүрген болуп ту- рар. Ол чорук болза, Волга-Доннун бүгү шлюзтарында чаңчыл болу бер- гени ол.

Волга-Доннун амжалчылары бо хүнүнде «Волга-Доннун суг оруун кыска хуузазын дургусунда амжал- чылга кирээлинер, судноларны узуктел чок чоруун хандыраалы- нар» деп лозунгун адаа-биле чар- жып турар.

(СЭТА).

Малга чем белеткел

ЧАДААНА (телефон-биле). Чөөң-Хемчик районун Шеми сумуда «Большевик» колхозтун колхозчу- лры чаа дүжүттүн таразын хол ка- дыры-биле болгаш атың тараа кестирер машиназы-биле аралап ке- нип кирген.

Районун оон өске колхозтары ав- густ 5-ке чедир дүжүт ажаап алы- шышкыныга эгелеп кирбээн болгаш районда белеткел амжалы нивитизи- биле кончуг четпес чоруп турар. Ча- даана МТС-тин комбайнары август 5-ке чедир колхозтарже үнэмз бол- гаш оларны септелгенин көрүд- деши чоруп турар.

ЧАДААНА (телефон-биле). Чөөң-Хемчик районун Шеми сумуда «Большевик» колхозтун колхозчу- лры чаа дүжүттүн таразын хол ка- дыры-биле болгаш атың тараа кестирер машиназы-биле аралап ке- нип кирген.

Районун оон өске колхозтары ав- густ 5-ке чедир дүжүт ажаап алы- шышкыныга эгелеп кирбээн болгаш районда белеткел амжалы нивитизи- биле кончуг четпес чоруп турар. Ча- даана МТС-тин комбайнары август 5-ке чедир колхозтарже үнэмз бол- гаш оларны септелгенин көрүд- деши чоруп турар.

ЧАДААНА (телефон-биле). Чөөң-Хемчик районун Калинин аттыг колхоз (даргазы эш Кызыл-оол, партия эге организациязынын сек- ретары эш Такпай), «Коммунизмге орук» колхоз (даргазы эш Настык-Доржу, партия эге организациязы- нын секретари эш Бора-Көже) си- ген белеткелниң планын 102 хуу, силос салышкынынын планын 107—143 хуу күүсөдип, малга чем белеткелниң амжалын чедишкени- ниң чорудуп турарлар.

Ол ышкаш Жланов аттыг колхоз сген белеткелди 98 хуу күүсеткен болгаш силостун пландан 3 ажыг катап хөйүн салып алган. Малга чем белеткелниң амжалы «Искра» колхозта база-ла багай эвес чоруп турар.

Улуг-Хем районун Эйлиг-Хем су- муда Сталин аттыг көдээ амжал- агый артели сген белеткелниң темпизин кончуг оожум чорудуп ту- рар.

Колхоз бо чылын 4400 центнер сген белеткел планын тургаш август 1-ге чедир 1600 центнери белеткээн ийикпе азы 36,4 хуу күү- сеткен. Моон ап көөрге, колхозта сген кезилдизин темпизин дүрге- делерин хемгелдерин албас болза, дүжүт ажаап алышкыны-биле кап- суурлары — Турьи Реметы, Заре- сово, Порошково база-ла чаагай- жыттыган. Перечинский ышкы кезикчилерниң үш кижизиниң би- рээзи-ле чаа бажынын апарган.

Бир кизи алды кижиниң орнунда амжалдап турар

ТЕХОРЕЦК. (Краснодар край). Киров аттыг колхозта Павел Сухо- ручконун бригаданын амжалдап турар улуг шанында чүге алды киж- жи амжалдап турар. Мацаа тараа чүдүрген автоматшалар узуктел чокка келип турар. Херэжөн кол- хозчулар Михайленко, Пастушко- ва болгаш Татарничева ол келген тараларны дензилеп, долганып ту- рар транспортёрже кири эжип ту-

рар. Тараалар оон үш сортировка- ларда тургустунган хааржактарже кээп төктүп кирип турар. Ол сор- тировкалары тракторлар хөделди- рип турар. Сортировкаларга ары- галыг тараалар онгар иштинде тургускан демир хааржактарже ки- рип турар. Ол черден тараалар Ландыреваанын амжалдап турары сө- тона ишкит бункерже дамчытынар. Үш тонна чүк сөөртүр машинаны

дүдүреринге чүгө үш минута херел- тетинер. Тракторист Данилов бол- гаш колхозчу механизатор Воронов тараа арыглаар агрегатты эки ажаап турар. 12 шактын дургусунда 6 кижиги 150 тонна тарааны дензилеп, арыглап белеткээ болгаш элеваторже чүдү- рүп чорудупкан. Моон мурунда бо бүгү амжалдарны 36 кижиги кылып турган. (СЭТА).

Блши кезикчилериниң бирээзи-ле чаа бажынын тудуп алган

СИМЕРКИ. (Закарпат область). Перечинский ышкы амжал-агыынын стахановчу Иван Богданның бажынын тудушкуну бүрүнү-биле доозулган. Бодунуң ачазында алган эрги бажыныгындыгачында ышкы кезикчиге чүгө бодуну амжалдаар херекселдерин, а оон калайы — чүгө ашы-чем белеткел кылырынга чугула херектиг херекселдерин ап алган. Чаа бажыне эрги столдарында даа дажыгалаан. Ол бажыны- да чаа бажын херекселдерин бүрүнү-

биле белеткетинген. Совет эрге-чагырга тургустунары- нын мурунда сөөлгү 25 чылдарын дургусунда Сумеркинни төөгүзүн- де чүгө ийи чаа бажынар туттуна- нынын тазызы бар—ол болза, ла- жыны болгаш салгыж кижиниң бажыны тутунуп тургустунганы ол болур. Ол дагылы суурун идына- лары тараа салып алыр хөргөтинги ыңчаарда арай боорда-ла амжалдап тывар турган. Блш кезикчилериниң белеткээ миллион-миллион кубо-

метр ыштары хем-биле мацаа сал- дап келип турган. Ыңчалза-даа туд- дуг материалдары оларга кончуг улуг өртктиг турган. Совет эрге-чагырганын үзгүндө Сумеркиде тууйбундан кылган бажынары кудумчулар тургустун- ган. Блш кезикчилериниң өске-лаа суурлары — Турьи Реметы, Заре- сово, Порошково база-ла чаагай- жыттыган. Перечинский ышкы кезикчилериниң үш кижизиниң би- рээзи-ле чаа бажынын апарган.

Ыраккы Тере-Хөлдөн Москва чедир

Тыва областың Москваже экскурсиялар башкыларының даязымына мезон адым база кирген деп өөрүшкүдүгүгү медээни изик күзөл-биле хүлээп алган мен.

Бүгү назырымның иштинде Москваны көрүнү күзөп чоразымы ам херек кырында боттанган.

Июль 21-де экскурсияга баар 30 ажыг башкылар аттанганык бис. Саянын сынын, оон аштагалы оруун сонуурган, магадап эртвис. Сибириниң калбак дөлгем ховуларын, ужу-кылды көзүлбөс чагыт берген тараа шөлдөрүн, улуг биче хоорайларын, суурларын, үлөттүр төптөрүн магадап көрүп чораш, көөрүн чектикейи бодап чоразымы хоорай—совет күрүнениң найсылалы Москвага июль 28-те чедер берген бис.

Москва—бистин улуг Төрзөн чуртувустун чүрээ, маңаа кижи төрелгетениң улуг генийи В.И. Ленин чурттап, ажылдап чораш, мында совет улустун улуг баштыгызыз ш Сталин чурттап, ажылдап турар.

Москва—бүгү делегейиниң үр болгаш быжыг тайбынын чөлениңи, бүгү мурнакчы-кижи төрелгетениң аас-кежиниң символу, бодунуң хосталгасы болгаш хамаарышпас чоругу дээр демисектин турар миллион-миллион демисекчилериниң орук-айттыр сылдызы.

Эскурсия эгелзэн. В.И. Ленинниң мавзолейи. Мында совет күрүнениң, большевик партиянын тургузукчу болгаш үндөзүлекчизи, совет улустун, бүгү делегейиниң дарткан улустарынын улуг башкызы Владимир Ильичиниң мөчү бодун калгалап турар.

Дараазында хүн, бистер Москваны кезип көрдүвүс. Ленин даанда Москваның күрүне университетинин канчаар-даа аажок улуг, 32 каът бедиткен бажынын көрдүвүс.

Киров аттыг колхозта сиген кезидеги

Улуг-Хем районун Киров аттыг колхозу нинитиниң малынга чөм бөлөткөзүн чедишикинниң чорудуп турар. Сиген кезидеги артель июль 1-ден эгелзэн. Сиген кезидеги ийи бригада боттарының аразында социалист чарышты салып алган ажылдап турар. Бир айыны дургузунда ийи бригадын ажалынын түнелинде колхоз 87 сарат сигениг болуп, сиген кезер планын 95 хуу күүсеткен.

Социалист чарыштын түнели-биле алтыр № 2 бригада (бригадир эш Лопсан) бир дугаар чедер, а

Совет улустун болгаш бүгү деп-шилгелиг кижи төрелгетениң баштыгызы И. В. Сталинның 70 хар харлааныга турсааткан музей бистин кайгамчык сонуургаткан.

Бо музейде чер бөмбүрээниң 40 ажыг чурттарындан эш Сталинның адынга келген белектерин делгеп көргүскен.

Бүгү чурттарың хосталгага ынакчылдыг, ак сеткилдиг бөдүүн кижилери эш Сталинга чоруткан белектеринде оларнын хосталга дээр демиселинин, аас-кежиниң символу Сталин дээрин быжыг идеяга боттарынын чүрөктеринде кадалап чоруунуң ук белектерде илередиң турар.

Москва-Волга каналын сонуурган көргөн бис. Каналды сталинчы баштайгы беш чыл планынын үезинде 1932—1937 чылдарда туткан. Оон узуну 128 километр, албаа 85,5 метр, ханызы 5,5 метр. Шлюзтарын суу качаар долуп, качаар сыгып турарын көргө кайгамчык болуп.

Эскурсиянын артан хүнеринде метролар болгаш В.И. Ленинниң, М.И. Калининниң, Совет Армиянын музейлери, Третьяковская галлериянын, төөгү музейлери, Останкинниң дворезин, зоопарк, планетарий—бо черлерин көргөн болгаш эртемниң, культураның өскө-даз хөй чертеринге чораш бис.

Эскурсия доозулган. Ынак найсылалымы Москвадан чарыч үнүккен бис. Москвадан көргөн болгаш өөренип алган чүдөлдөрүбиз өөреникчилеривиске, башкыларга дамчыдар дээр сеткил ханган өөрүшкү-биле чанып келген бис.

О. НУРЗАТ.

Чыргалавды чеди чыл школазынын өөредилге эргелекчизи.

Нөмүп чоруур библиотекалар

Бүрен-Хемде «Сталинчы орук» көдзө ажил-агы артелинде номчулга бажынын библиотеказынын номчучуларынын саны чыл-чылда көвүдөп турар. Колхозчулар хүн-бүрүде библиотекада номнары номчуп турарлар.

Көдзө библиотека трактор бригадынга, мал ажылдакчыларынга, туруг бригадынга тускай көжүп чоруур библиотекаларын организаптап турар.

Сарыг-Сеп МТС-тин «Сталинчы орук» колхозта турар № 6 трактор бригадынга көжүп чоруур библиотеканда ажылдап турар эш Назыт дүштеки чаксарла номчулганы база чорудуп турар.

Анык номчучу трактористер С. Сувандин, М. Бүрүштүү, В. Сарыг-оол, Н. Малышев олар М. Шолоховтун «Андарган кур чер», Бо-

рис Полевойнуң «Бистер совет кижилер бис», С. Бабеевскийниң «Алдын сылдыстың кавалери», Н. Островскийниң «Кая канчап каткан», Салчак Токанниң «Араттың сөзү» деп чогаалдарын номчуп дооскан нар.

Мал фермазында көжүп чоруур библиотеканың номнарын кадрчылар, саанчылар үргүлчү улуг сонуургал-биле номчуп турарлар. Чаа солунарны болгаш журналдарын комсомолчу Күске номчулга бажынында алгаш, хүн-бүрүде малчыларга тайылбырлап, таныштырып берип турар.

Колхозтун бригадаларында уран-чүдүдүп, көдзө ажил-агынын, политиканың номнары бар болур.

Колхозчулар номга дыка улуг сонуургалын илгерилеп турар.

Б. БАЗЫР-ТАРАА.

Нитиниң малынга элбекшилдиг чөм дээр

СУГ-АСКЫ. (Телефон-биие). Суг-Хөл районун Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Капкапак, партия эге организациинын секретари эш Доржу) болгаш Калинин аттыг колхоз нитиниң малынга элбекшилдиг чөм бөлөткөзүн организаптап чорудуп турар.

Августун 1-деги медээ өзүгаар алтыр Сталин аттыг колхоз сиген белеткээриниң планын 73 хуу күүсеткен болгаш силос салышкынын планын күүсөдүп чеккен.

Колхозтун сиген шөлүнде 75 колхозчулар ажылдап турар. Эш Дадар-оол сиген белеткелнге мурнакчы болуп, бодунуң ажил доразын хүн-бүрүде ажыг күүсөдүп турар.

Калинин аттыг колхозтун сиген шөлүнде партиянын агитас-масса-

лыг ажылын эки тургускан. Эң ылангыя Көпшесте сиген бригадалык бригадири эш Конгар Бригадага күш-ажылды организаптап, тайылбыр массалыг ажылды эки тургускан.

Ол бригада агитликтораны үргүлчү үндүрүп, хостуг шактарда солу номчулганын, беседаларын кылып турар болгаш хүн-бүрүде ажылды күүсөлдөзүн демдегеп турар көргүзүп самбыразын тургускан. Сиген белеткелнде ажылдап турар комсомолчу эш Толгар-оол үлүг-нормазын хүн-бүрүде-ле 120 хуудан эвээш эвисти күүсөдүп турар.

Калинин аттыг колхоз силос салышкынын планын 100 хуу күүсеткен болгаш сиген белеткелин база-ла шапкын чорудуп турар.

Сонуургалды-биле көргөн

Балгазында Сталин аттыг тувер-күлөс санаторийинде областың кайы болган чүктөринден келген 150 ажыг башкылар, эмчилер, көдзө ажил-агы, үлөттүрүнү специалистер, ажилчыннар, албан хаагчылар болгаш колхозчу тараачынар эмнедип, дыштанып турар. Олар хүн-бүрүдү культур-массалыг ажылдарындан аңгыда, уран-чүдүдүп мергежилдиг ажылдакчыларын көргүзүлгөни база күзеп турганынар.

Эмнедичилериниң ол культуругун негелдезин барымдалааш, санаторий дирекциясы концерт көргүзүп бээр дугайында областың национал театрынын мурнунга дыкп тургускан. Ол дилегни хандылары-биле национал театры М. Мунзукка баштаткан бир бөдүү-эрткен айнын ортан үезинде санаторийге чедип кээп, элзэн калбак програм-малыг улуг концертти көргүскөш барган.

Санаторийде эмнедип, дыштанып турарларын иштинден үк концертти 100 ажыг кижи улуу-биле сонуургал көргөнөр. Артистерин чогадыкчы уран мергежилдиң мурнукузундан көскүзү-биле өскенин көрүкчүлөр концертти чорудулганындан ылапты-биле бүүрзүн. Ылангыя артистер Дүгүр-оол, Мунзук, Хүргүлек оларнын күүсеткен номерлер көрүкчүлөргө онза сонуурганчыг болган. Концерт бир кезини дүргү үзүктелишкин чок уламчылап, көрүкчүлөрдүн дичитип адыш чаксаакшынын артында үлзешкени-биле эрткен.

Солу концерт доозулган сөөлүде бүгү көрүкчүлөр болгаш санаторий дирекциясы артистерин эки обьанынга ханызы-биле өөрүп четтиргени илеретпешаан, моон солгаар өй-өйде кээп турарын олардан дилзэн.

Т. ТАДАР-ООЛ.

АКШ-тың ажылчы чоннарынын амыдырал эргелеринче капиталистг монополияларнын халдаашкыны

Амгы үеде капитализмниң экономунг хообузуунуң кол демдектери болза, тус чурттуң чурттакчы чонунун хөй нуруузу мөлчүп хоозурадынын, ядаларынын аргазы-биле өскө чурттарың, ылангыя хожу-дангай чурттарың улустарын кудандырынын болгаш үргүлчү үптедээрбээриниң аргазы-биле, адал-тың сөөлүнде, эң улуг кончаларын чедип аларын дээр ажылгалатын турар дайыннарын болгаш улус ажил-агынын милитаризастап турар-биле тодаргайлатып турар деп эш Сталин өөредип турар. Ол хообулуну чорудулгасы чурттуң бүгү экономиказы бодунуң холунда эжелеп ап, бүгү күрүне апаранды болунда чаргып алган Уолд-стриттин сан чаргыкчыларынын бөлүү теригидзэн Американың Катгышкан Штаттарында онза тодаргай илеретинип турар. АКШ-тын капиталистг монополиялары дайын кыспың үндүрениге, Кореяда ханыг дайынын калбартырынга сонуургалдылар. Олар АКШ-тын иштики политиказын милитаризациянын болгаш фашистидилигини орунче угландырып, америк ажилчы чоннарынын амыдырал эргелеринче калчалыг халдаашкынын чорудуп турарлар.

болгаш национал орулга талазы-биле кыстырып турар ядаларын күштеп турарынын дугайын күш-ажылды айтырынын шинчилээриниң талазы-биле Ассоциация—деп шилгелгип америк организациянын үндүргени «АКШ-та ажилчы чоннарың байдалынын дугайында барымдалар» деп онгу чыныдын материалдары бүү-редди-биле чугалап турар. Чынында АКШ-тын экономунг болгаш политиктиг амыдыралы чырытынып, монополистерниң кончаларынын өздүлгенин дугайында, ажил төлөвириниң денеленин кудулаанынын дугайында, ажилчы чоннарынын амыдырал денеленин кудулаанынын дугайында, АКШ-та фашистг реакциянык кедерзенин дугайында материалдар кирип турар.

АКШ-тын чаргыкчы бөлүктери чурттуң бүгү экономиказын дайын срудулгаларынче шилчиткен. Американын капиталистери калчаалыг милитаризацияга, Кореяда дайын калбарышкыны-биле эконом кризисинден үнериниң, чаа кончаларын аларынын үнер дөстөрүн болдура-лык аргазы кылдыр кордап турарлар.

АКШ-та үлөттүр бүүдүрүлгенин денелди 1948 чылдын октябрыдан эгелзеш 1949 чылдын октябрыга чедир 22 хуу кудулап батканы билин-диги болгай. АКШ-тын империалистери бүүдүрүлгенин оон ынайгы кудулаашкынын болдурубазын оралдаашка, Кореяда ханыг дайынын төгөп киргенер, олар бо дайынын планынын шагда-ла бодап кылып алган турганынар.

АКШ-тын үлөттүрүн өлүмнүк боочепсэн бүүдүрениге, америк империализмниң агрессия, эжелекчи планин хандырагыче шилчит-

кен чорук капиталистг монополияларга эгертимес хөй орулгаларын берген. Капиталистг катгыжышкынын кончалары 1939 чылда 6,5 миллиард доллар турганындан 1951 чылда 60 миллиард доллар чедир өскөн, тодаргайларга он каттап улгаткан. 1950 чылда, Кореяга дайынын эгелзенин соода моон адалаа шак мындыг улуг-улуг монополияларны кончалары үндүргүлери кызып каптарга безин мындыг болган: «Дженерал моторс-ту» кончалары 1943 чылда 150 миллион доллар турганынга удур 834 миллион доллар чедир; «Дюпон де Немурну»—70 миллион доллар турганынга удур 308 миллион доллар чедир; «Кан трестиниң»—63 миллион турганынга удур 215 миллион доллар чедир; «Дженерал электрик-тин»—1943 чылда 45 миллион доллар турганынга удур 173 мун доллар чедир өскөн.

Америк монополистерниң корей улустун ханындан чаа миллиард-миллиард кончаларын кайы кирени ушта соруп ап турарын бо саннар тодаргайы-биле бүүредип көргүзүп турар. АКШ-тын капиталистг монополияларында дайын—ажыктыг херек болуп турар. Ынчангаш олар болза, улустарын үлөтт дээрбээрини, боттарынын сан чок хөй бай-лалктарын улгатырынын аргазы оларга берип турар дайынын бүгү хемдег-биле калбартырынга сонуургалдылар.

СССР-ге болгаш улус демократиянын чурттарынга удур дайынын белеткешинде, АКШ-тын чаргыкчылары чепселенишкенини калчаалы-биле бүүдүренинче, кургач черини качаар-даа аажок хөй армиянын, агаарнын болгаш шери-галды флотун туударычте уланган ажда-хөргөни берилдизин чыл келген тудум улгатырып турар.

Оон туржук, чымдыда тодаргай-ла элзэн эвээждеп каан сан-медээ өзүгаар алтыр безин шуут-ла дайынга көрдүнгөн чаргыдаалар 1949—50 бюджет чылында 17,7 миллиард доллар турганындан 1951—1952 бюджет чылында 62,7 миллиард доллар чедир өскөн, ол болза, АКШ-тын бүгү бюджетинин 87,6 хуузу болуп турар. Ынчаарга херек кырында чүү болуп турарыл дээрге, чепселенишкенини калчаалы-биле бүүдүренин чаргыдалары бо түндөн элзэн ажып турар. Чижээ, дээрге, бо бюджет чылында чепселенишкинге АКШ-тын конгресс 77,250 миллион долларын үндүрүп берген.

Империализм болза, ажилчы чоннарың чүдөк-бужар ядаларга болгаш човулган таварыштырып турар. Чынында кирген барымдалар болгаш чүрагайлар АКШ-тын ажилчы массаларынын хоозурадынын дугайын тодаргай херечилеп турар.

АКШ-тын ажилчын ангызынын кымчызы болза, ажил чокталышыны болуп турар. Илгергел-ле эвээждеп каан тодаргай сан-медээ өзүгаар алтыр безин АКШ-ка 1950 чылдын төнчүзүнде 18 миллион ажил чоктар болгаш чартыг ажил чоктар бар болуп турган. Янзы-бүрү капиталистг эдеринчи чалчаларын, барын социалистерни, проф-эвөл дөжүметтериниң дайын бүүдүрүлгенин өздүлзөп бүгү-ле кижилерин ажилы-биле хандырыштар дээр хоозун чүлчүрушкүнарны чүү-даа болбай барганын америк өзүчүрум боду көргүскөн.

АКШ-та дайын бүүдүрүлгенин калбарышынын ажилчын ангыны мөлчүүр чоруктуң дынзышкыны-биле капсырлажып турар. Күш-ажылды аар-берге чүктээшкенин өзүп, ажил хүнүнүң шагы узап турар. Американын Катгышкан Штаттарында ажилдын түнде шагы 1949 чылды-биле демейлээр, 2 шак улгаткан. Ынчалда-даа ажил хүнүнү шак ынчаар узааны безин капиталистерниң сатыгынга четпейн турар. Ажил шактарында дашкаар ажилдаан дээр шаннал-төлөвир

Колхозтарга чылгы фермаларынын ажылын организаастаарынын дугайында

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Районда малдын үрелел дептеринге бижитинген 10 болгаш оон-даа хөй үрелел белер бар болза, чылгыны үрелел фермазын организаптаар. Ол фермаларда не белерден, бүүдүрүкчү-аскырлардан болгаш үрелел анык маллардан аңгыда бүүдүрүлге бригадаларынга бээр 3 хар чедир назылыг айттарыны кады тургузар. Зоотехник мал эмчины болгаш колхозтун баштаар черинде жи-гитүүндөн тургустунган комиссиялар чылгы мал фермаларын организаптап тургузар.

Ол комиссия малдын зоотехник-ветеринарлыг байдалын, ферманың ветеринар-санитарлыг арыг-шеверин, аялга хайгааралын, чөмгерилгезин болгаш анык малдарны доруктуруп эстүренин, чөм суурун байдалын, айт кажазы-биле хандырганын хынап көөр. Ажил-агынын хынап көргө-нелиниң чылгы мал ажылынын килдизинге кирип бээр. Оон-биле кады ол чылгы мал фермазының тускай 3 хоолгалыг паспортун, ол ышкы хыналда актыны болгаш колхозчуларын нити хуралынын шийтирин областың көдзө ажил-агы эргелелинче чорудар. Облестын көдзө ажил-агы эргелин ол документилерни өзүгаар тускай бүртүкел дептеринге кирип бижээш, колхозтарже болгаш районун көдзө ажил-агы килдизинче чорудуп бээр.

Чылгы малдын үрелел фермаларының малды өстүренин кол аргалары болза: малдарын бот-боттарынга эдерштирип тургаш өстүрери болур. Ажил-агыга ажыктыг, ынакчы бедик уксаалыг малдарын уксаа салгаарынын чангыс-даа тазала болза, ол шынары өске малдарга непередери чугула. Малдын уксаазын экижидериниң эң чугула аргазы ийи бикпе, азы элзэн хөй сангыг уксаа малдарын бот-боттарынга хайнакташтырынын ажил-корудуп тургаш, оларнын эки талазын шын шилдеп ап, четес талазын чортуу узуткаары-биле кады ажил-агыга ажыктыг, эки үрелел үрелиг малдарын тургузар херек. Ынчангаш чылгы малдын ферма бүүрзүнге чылгы малдын үрелиг шынарын илдерип болгаш перспективтиг планин чорудары эргежок чугула. Бүгү-ле үрелел ажилын зоотехниктиң дузаламчызы, оон хыналдазы-биле чорудар.

Ферманың эргелекчизинин болгаш өске-даа ажилдакчыларын хүлээлге болза, малды шын доруктуру-рын организаптаар; үрелиг анык малдарын мага бодун үргүлчү өөредип быжыктарар, оларны шенеп

чарыштырар, үрелиг малга хергелдери-биле үскен аскырчыгаштарын аныяандан-на эгелзеш тускай хайгааралга болгаш чөмгерилеге тургузар, ол ышкы өске-даа бүү-ле бүүдүрүкчү аскырларын, шийилдек белерин аныяандан турз быжыктырып, организминиң үр үеде амыдыралынын узадыр херек. Үрелиг малдарын шын чөмгерини, ажаарын, аялгаарын контрольдап турары чугула.

Барааның чылгы мал фермазынын кол сорулгазы—эки шынарлыг айттарын доруктуруп өстүрени болур. Чүглэ ажилгалыг хергелзөө малдарны өстүрүп аларда колхоз бүүрзүнге-ле 10-дан өрү белер бар-дала чылгы мал фермазын организаптаар. Барааның чылгы мал фермазын организаптаары база-ла үрелиг чылгы малдар фермазын организаптаары-биле бир демей болур. Чылгы малдын фермазын организаптаарының дугайында актыны тургушкаш, бирезин районун көдзө ажил-агы килдизинге кириер, оон бадылаан соода күштүг болур. Организаптаары фермада бүү малдарынын баш санын акт өзүгаар ферма эргелекчизинге хүлээдип бээр. Аялга ажилгалдыг чылгы мал фермазын организаптаар үеде белерин ол ышкы бүүдүрүкчү аскырларын эң-не дээрелерин болгаш эмигден чарган анык малдын шуптузун үскеш тускай айт кажазыга тургузар.

1948 чылдын апрель 19-та СССР-нин Министрлер Чөвүленин докталаан өзүгаар чылгы мал фермазынын ажилдакчыларынга күш-ажыл төлөвирин болгаш бүүдүрер ажилдын нормазын колхоз баштаар чери бадылап бээр. Мал чөми калагалаарын, чарыгдарын, чылгы ажаакчыларын таарыштыр тургузарын, ажилды шын организаптаарын, үчөт болгаш өттүттү шын чорударын, фермада бүүдүрүлге планын күүсөдүрени болгаш өске үрүмчеспек-херекселдерин камналыгы чылгы мал фермазынын эргелекчизин бүрүн харылаар жууркул. Бригада болгаш колхозчуларда турар малдарын, тырттар күштөрүн аялга чөп ажылгап турарын, айттарың дагаларын, дузгаларын арылап аштаарын ферма эргелекчизи эки хайгааран көрүп турары чугула.

Нитиниң чылгы мал ажылынын мурунга салган сорулгаларын шийтирлээрде мурнакчы колхозтарнын болгаш ол ышкы областың социалистг мал ажылынын база чылгы мал ажылынын мурнакчыларынын дүржүлгезин калбаа-биле ажыглаар херек.

К. МАТВЕЕВ,

областың көдзө ажил-агы эргелекчизи чылгы мал ажылынын килдизинин кол зоотехники.

чочка хүнүнү ажил шагынын чаа улгатадышкынын олар чедип ап турарлар.

Капиталистг күш-ажылдын аар-берге чүктээшкенин бедитпешаан, ажилчыннарын ажил төлөвирин эвээждедирин бүү тала-биле оралдык турарлар. АКШ-тын ажилчыннарын боттуп ажил төлөвирин Кореяга ханыг дайынын эгелзенин соода көлчөк кудулаан. Ам ажилчыннар 1945 чылдынга көөрдө, бодуну күш-ажылынга ортан элзэн эвээш төлөвирин ап турар, ынчаарга амыдыралга хергелдизин өртзө болгаш үндүрүлгөр дыка өскөн.

Автомобиль үлөттүрүнүң ажилчынның орумак ажил төлөвирин недела иштинде чай-шөлзөн чок ажилдаарга 65 доллар болуп турда, «Дженерал моторс корпорейшн» деп автомобиль компаниязынын президентизи Чарльз И. Вильсон недела дүргүзүндө 11, 271 долларын, ынчаарга база бир өске капиталистг монополиянын вице-президентизи Лусис Б. Мейер—8,734 долларын ап олурар. Улөттүр чаргыкчыларынын ол «ажылдап алышкынынын» эң улуг монополияларын дайында хергелзээр чүүдөр дүжааганындан чулуп чип турары кайгамчык хөй кончалардан кирип турар орулгаларын санаваска безин ынды.

Чепселенишкенини калчаалы-биле бүүдүренин, Кореяда кем буруулуг дайынын чорудуп турарынын аажок улуг чаргыдаларын империалистг болза, ажилчы чоннардан алып үндүрүлгенин улгатырып, улус массаларын араатанзы-биле үптүп тургаш дуглеп турарлар. Чурттакчы чононд үндүрүлгөр чыл келген тудум-на өзүп турар. Чижээлээр, 1940—41 бюджет чылында чурттакчы чононд үндүрүлгөр 7,9 миллиард доллар болуп турган болза, 1950—51 чылдарда аажок кызырыккаан медээни өзүгаар алтыр безин ол үндүрүлгөр 41,3 миллиард доллар чедир өскөн. 1951—1952 чылдарда АКШ-тын бюджетти чурттакчы чононд 67,6 миллиард долларын чырын айттып турар, ол болза, 1937—1938 чылдар-

нын үндүрүлгөринден 11 катал улгадып турар. Дайын сөөлүндеги чылдарда элзэн өскөн чурт иштинги үндүрүлгөр ол санарга кирбей турар. Трумени бодунун алды чыл дүргүзүндө президентилеп келгенин иштинде 277 миллиард доллар үндүрүлгөри чыгырган, толаргайларга боттарынын чаргып турганынын үезинде 256 миллиард доллар үндүрүлгөри чыгырган, оон муруншагы 31 президентилерни катгыштыр алтыр безин оларынын хөй болуп турар-дыр. 1952 чылда АКШ-тын ажилчыннары болгаш албан хаагычтары боттарынын ындында-ла кызырылган шалынын 50 хуузу үндүрүлгөргө болгаш социал страхованиге чаргыдаарлар.

АКШ-тын чааза ажилчы чоннарга аар-берге үндүрүлгөри онаавышаан, улуг-улуг монополистерни оларнын кончаларында бот-оонаалардан таваржырын камгалап турар. Чижээлээр, 1950 чылдын төнчүзүндө америк чазактын хүлээлгө алганы үндүрүп хообулду ажилчыннарын болгаш албан хаагычтарын шалынындан алып үндүрүп 20 хуу улгатырып, миллионерлерге болгаш миллиардерлерге янзы-бүрү чийгелдерин артыры берген. Ол хообулду өзүгаар дөрт кижиден тургустунган, чылда тывар орулгазы 3-тен 5 мун доллар чедир ажилчын өг-бүлелди үндүрүп 20,5 хуу өстүрөн, ынчаарга чылда тывар орулгазы бир миллион рубль хемчээлди, шак ындыг дөрт кижиден тургустунган өг-бүлелиг кижиден алып үндүрүп чүглэ 11,5 хуу улгатырган.

АКШ-ка дайын сөөлүндеги чылдарда калбак хергелдизин бараанынгарга өрткөктер аажок улгаткан. Чижээлээр, дүктөн кылган бөдүү-биле садар пестерге өрткө 1950 чылдын баштайгы чартындагы демейлээр, 1951 чылдын апрельде 65 хуу өскөн, хөвөн-саазындан кылган пестерге өрткө—35 хуу, алгыкеш кылмадарында өрткө—29 хуу өскөн. Алыч-чөм продуктуларынын өртзө база улгаткан. Бо-ла үениң дүргүзүндө саржаның өртзө 10 хуу, хаван чанын өртзө—54 хуу,

СҮТТҮҢ БЕДИК СААНЫН КАНЧАП ЧЕДИП АЛЫРЫЛ

РЕДАКЦИЯГА ЧАГАА

Уруглар садының тудуун дүргедедир

«Красный труженик» деп колхоз Иваново хоорайдан 12 километр урак чегде туруп турар. Улетүрүлүгү чурой-биле эки харылаалык болганы ол колхозтун ажил-агыйынын угуланышынын тодарткан. Колхозта кончук сайзырангай сүт ажил-агыйы оң ашка орулгазынын 60 хуузу берип турар.

1950 чылда инек бүрүзүндөн 3140 килограмм сүттү колхоз алган, сүдүнүн үзү 4,03 хуу болуп турар.

Дээр саакчы Любовь Яковлевна Семинова бодунга быжыглан 8 инеңиц инек бүрүзүндөн 4202 килограмм сүттү, ынчаарга оң бөлүүнү Марка деп шолалы инеңиден 4814 килограмм сүттү саап алган.

Артельдин бүгү коллективинин элээн хөй чылдарда кызымак чүт-күлдүг ажалдарынын түнелинде колхоз бүгү инектеринин продукту-луунун бедик көргүзүүнү чедип алган.

Баштайгы чылдарда ферманын инектери тараачынарнын анаа инектеринден ылгалыр чүвези чок турган; ук инектер улуг эвес, чылда 1000—1500 литрден өзөөш сүт берип турганар. Мал ажылынын эки туугулары база чок турган. Малкажазы кирли, соок турган, инектерин колдуунда саван-биле чегерип турган. Урелиг малдар өстүрөр ажыды кылбайн турган.

Мал ажылы шак ындыг байдалды турда хөй сүттү саап алып, кадык, шыраак Урелиг малдар өстүрөр дугайын чуугаалаан-даа херээ чок деп чүве билдинген.

Ферманы бедик продуктулуг болгаш бедик орулгагы кылдыр хуулдурарын чедип алырынчу чуугаа сорулганы артель кезгинеринин мурунуга тургустунган. Ол сорулганы шитпиринин малдын баш бүрүзүндүн шынарын үндөзүн-биле экижидеринден олар эгелээр.

Кодан инектеринин продуктулуг шынарын бедидер сорулга-биле 1935 чылдан эгелээш колхозка уксаалык бүдүрүкчү бугалары өскөртөн кирип экелген. Сөөлүг чылдарда областын дээр ажил-агыйларын-дан экелген кострома уксаанын бүдүрүкчү бугалары фермада ажылап турар.

Колхозтун коьдан инең колдуунда бодунун иштинден четтележип тургустунган. Коьдан инектин шынарын экижидеринге малды план эзугаар шиип, шүүп алып болгаш эки шынарылгы малдарнын төдөрүн доруктуруп өстүрөр чорук дузалаан. Сайзырангай эвес, боду бичин, өзөөш продуктулуг инектерин чыл бүрүде брактааш, боң орнун анык, сайзырангай болгаш бедик продуктулуг малдар-биле долдуруп турар. 1949 чылда ол коьдан инектин 50 хуузу бирги азы ийиги төрүрүн төрөөн анык инектер турган, оларнын инек бүрүзүндүн чылда бээр сүдү ол

чылын ортумаа-биле 3750 килограм болган.

Малдын шынарын сайзырадыр ажил-биле кады оң чегерилгези база экижип турган. Бир эвес мурнунда саван колдуан бөдүүн чени оларга берип турган болза, ам үеде бүдүн чыл иштинде концентрат болгаш шыктыг чегер-биле малдарны бүрүн хандырган. Эки шынарылгы болгаш долу үнелиг чегерилге чокка хөй сүттү чедип ал болбас деп чүвени малчылар бодунун практикинге бүзүрөп көргөнер.

Колхозтун одары чедипсес болган учурунда чайын инектерге немелде чегерилгени хөй-биле берип турар. Июньнун ийиги чартыныг чедир инектери силос-биле чегерип турар, ынчангаш инек тургузу азыралдан одарже шилчип турар үеде оң сүдүнүн кемчээлинде улуг ылгал чок болур. Июньнун ийиги чартындан эгелээш сентибьрга чедир хонукта инек бүрүзүнге немелде чегерилге 10—15 килограмм клевер берип турар, оң соонда вико-биле сула холумаан ол-ла норма эзугаар берип турар, ынчаарга сентябрдан эгелээш тургузу азыралга киреринге чедир ногаа аймаанын артыын немелде чегерилге берип турар.

Немелде ногаан чегерилден ангыда чайгы үеде берип турары бир литр сүд бүрүзүнгө 200 грамм онажык кылдыр концентрат чегерилге инектерге берип турар. Кышкы үеде дун-хүн иштинде инекке 8 килограмм чазын тараан саван-саванын, 25—30 килограмм силосу, 7 килограмм чиг картофельди, 5—6 килограмм концентратты, 60 грамм дусту болгаш 80 грамм ыяш хлуду берип турар.

Инектерин оларнын тус бүрүзү-нүн онза шынарыларын барымдалаан норма эзугаар чегерип турар.

Саар болза чогуур бүгү инектерин саап турар. Чир чегин улгатырарга сүдү көвүдөп турар бүгү инектерин чег нормазын улгатырып берип турар.

Мал чегинин суурун быжыглар дугайында колхоз баштаар чери үргүлчү сагыш салып турар. Инек саваныг чыл-бүрүде 5—6 тонна онажык кылдыр силосу салып турар. Колхозтун мал чегинин балансында силос бир шитпирлиг черин ээлеп турар, ындыг төлөөдө, силос салырын чыл-бүрүде улам улгатырып турар.

Дазыл-чөүштигилерин болгаш силос культураларын ферма чанынын ээлчештирилгелиг тарылгасында тарып өстүрүп турар, шөлүң ээлчештирилгелиг тарылгасында хөй чылдыг болгаш чангыс чылдыг сугенер тарылгасын улуг чери берип турар болгаш оларнын чамдызын немелде чегерилге кылдыр бээр ногаан чегерилге кирип турар.

Концентрат чегерилге негелдени хову культураларын дүжүдү-биле долдуруп турар, ынчаарга мал чегиниң четпейн турар кезең белекелдиг организациларына пландан алып саткан сүттүң өртээ-биле садып ал турар. Чегерилге малга шингээлиг болгаш чидиртингыр кылдыр таарыштыр белекелп турар.

Ферма бүрүнү-биле электрижтинген, сугну механизастыг арга-биле ап турар, ынчангаш мал арыг, чаа сугну четчери-биле үргүлчү ижип турар. Фермада мал чегин бустап чымчадыр, хайндырар, үрмөктээр, дазыл кезер болгаш саван кестирер херекселдери тургускан.

Ферманы механизастыканы алаа үндүргөн чарыгалды ол боду төлөп шыдаан болгаш оон ангыда мал ажылынын ажилдакчыларынын күш-ажылын чигетпишаан, күш-ажылдын бүдүрүкчүлүүн бедиткен, база малдын продуктулуг чоруун өстүргөн.

Инектеринин продуктулуун бедидеринге чедипшинерин база мал ажылынын ажилдакчыларынын күш-ажылын шын организастап тургаш чедип алган.

Фермада тургустунган хүн чурумун шынгыс сагып турар. Ол чурумну үрээр болза, малдар дүрөп шугуддар болгаш оларнын сүдү өзөөжөй бээр деп чүвени ферма ажилдакчылары билдирер. Кажая иштинин чыдынын солуурга безин инектин сүдү өзөөжөп турар.

Саакчылар инекти саарды оон эжин чыгыт суг-биле чугаш, аржыл-биле кургадыр чодуп турар. Эжини хүнде үш катал: саарынын муруну чарында, орту кирип чорда болгаш сөөлүг эң хөй үскүр сүдүн саап алгаш массажаар (ну-туг сыйбаар).

Инек бүрүзүндөн сагган сүттүң тус-тузунда данзыын кылып турар. Сүттүң данзыын ынчалдыр кылып чорук бир эвес инектин сүдү өзөөжөй берзе оң чылдагаанын тыварынга болгаш ол чылдагаанынын чок кылырынга дузалап турар.

Саакчыларга быжыглан бөлүк инектерден саап алып сүттүң хүн нормазын канчаар күөсөдип турарын көргүзүгилерин бөлүк бүрүзү-биле ангы-ангы кылдыр фермага азып көргүзүп турар, ынчаарга, айнын төнчүзүндө саап алып сүттүн ай планынын күөселдезинин көргүзүгилерин көргүзүп турар.

Колхозтар аразына социалистиг чарыш калбарган. Ол ферманын ажилдакчылары оң кажазында «Коммунизмче орук» колхоз-биле социалистиг чарышты салганнар.

Малчылар бодунун ажылына ынак-даа, билдир-даа болгаш чедип алган чедипшинеринге доктаавайн турарлар. Олар үргүлчү өрөнип турарлар болгаш бүгү хемчегилерге херектеп тургаш зоотехниктиг мурнакчы дуржулганы шингээдип ап тура-

ры-биле кады бүдүрүлгеге ажылда-вышаан, 3 чыл хуусаалыг зоотех-никтиг курстарга өрөнип, оон дык-чыкчалары болуп турарлар. Бо бүгү чоруктар эки түнөлдү берип турар: саап ап турар сүдүнүн саны чыл-бүрүде улам өзүп турар.

Бир эвес 1939 чылда бир инектен чылда саап алып сүт ортумаа-биле 1312 килограмм турган болза, дайын үезинин 1944 чылында саап алып сүт барык 100 хуу өскөн, азы инек бүрүзү 2524 килограмм сүттү берип турган, ынчаарга 1949 чылда инек бүрүзүндүн берип сүдү 4096 килограмм четкен, азы 1939 чыл-биле деңизерге 312 хуу өскөн.

1949 чылда бир инектин берген сүдү 1281—1895 литр болуп турган «Сосновец», «Челоскинец» деп колхозтарны катыштырарга ук колхозтун котдан инектеринде биче продуктулуг малдар көвүдөн, ынчалза-даа ферманын инеңин продуктулуу улам бедээ.

Ол колхозтарнын инектерин эки чегерилге болгаш ажалга кире бергенден оларнын сүткүр чоруу база бедий берген. Чижээ, «Сосновец» деп турган колхозтун «Пильма» деп инең бо катышкан колхозтун фермазын кээп турар үезинде хонукта 9 литр сүт берип турган болза, келгенин соонда чартык ай эрткенде 12 литр сүт берип турар алганын, оон соонда чоорту 30 литрин берип турган болган.

Колхозтун сүт-бараан фермазы болза, областа эң мурнакчы ферма болуп турар. Чедип алган чедипшини дээш ол колхозка ажылчы чоңарнын областа Советинин күөсөкчи комитетинин шилчир Кызыл тутун база катап тывыскан болгаш ук тутку олар элээн каш чылдар иштинде тудуп турарлар.

СССР-нин Көдээ ажил-агый Министерствозу ол колхозту бирги чериниң шанналы — «Победа» деп чик машина-биле шаннаан, ына-чаарга 1949—1951 чылдарда мото-цикл болгаш чүк сөөртүр ийн машина-биле шаннаан.

Колхозка мал ажылын оон ынай сайзырадыры хөй күш негетинер ажилдарны механизастарын калбаа-биле ажилгаарын негеп турар.

Колхозту улгатырган чорук болза, ажылды механизастарын калбаа-биле херектеп болгаш ийитиниң мал ажылын чедипшинини-биле хөгжүдөр арганы берип турар.

Чоокта чаа, колхозтун мал ажылынын эргелекчиэи К. Г. Беряшина болза, Совет Эвилелинине өске делегаты-биле кады Чехословакиянын демократтыг республиказына чораша, эеп чанып келген. Беряшина ол чораша көдээ ажил-агый кооперативтеринин мал ажылын ажилдакчылары-биле бодунун дуржулгазын солужуп чораша.

Большевик партия, совет чезак болгаш эш Сталин бистин салгакчыларынын дугайында аажок улуг сагыш салышынын үндүрүп турар.

Оң ачызы-биле бистин чуртувууста уругларнын албан черлерин: уругларнын ясилерин, садтарын, уруглар азыраар бажынарнын, уругларнын лагерлерин, санаторийлерин хөй санын-биле тургускан.

Уругларга бүгү-ле таарымчалыг байдалды тургузары дээш ашка-хөренгини күрүнен хөй түңнүү-биле үндүрүп турар.

Ол хөренгилерин шын ажылап, уругларнын албан черлеринге бүгү тала-биле хандырткан таарымчалыг байдалды тургузуп, ында уругларны кончук эки азырап, кижизилдип турар. Уругларнын ады, иелери болза, уругларын уругларнын албан-черлеринин азыралына тургузуп кааш, боттары ажыл-агыйнын яныз-бүрү адыралында бедик бүдүрүкчүлүг ажылап турарлар.

Тыва областа уругларнын албан-черлеринин четкилери чыл бүрүделе өзүп турар. Бичанмыжок уругларнын албан черлеринин адыга чедир өзөш болуп турарындан өзүп орар негелдени ол чедир хандырып шыдавайн турар. Ону барымдалааш область Советинин күөсүмө бодунун шитпиринин областын хереклекчилер эвилелин баштаар черин бо чылдын август бирээр чедир бир уруглар савын тудуп доозарын дааскан.

Ол шитпирини эзугаар уруглар савын тудуп эгелээр-даа болза, херек кырында савтын бүгү тудушкун

ажылынын чүгө 4 хуузу күөсеттинген.

Хоорайга канчаар-даа аажок улуу-биле негетинип турар ол уруглар савынын тудуун дүргөө доозарына чүе шактык болуп турарыл? Акша-хөренги, ажылчы күжү бар, кижы бодаарга шактык болур чүе чок болгу дег. Бичанмыжок шитпир күөсеттинмейн турар.

Область Советинин күөсүмө шитпирини эзугаар облот (одаар чүл белектеринин область организациаы) ыяш заводунун девискээринге 400 кубометр тудуг ыяжык облпобресоюзка берин лээ, а облот ол айтшыкыны күөсеттин.

Областын хереклекчилер эвилелин баштаар чери бодунун 156 кубометр ыяжын ыяш заводунга дилдирип алыры-биле берген. Ол ыяштан облпобресоюз чүгө 99 кубометр дилген ыяш материалы алган. Эске-зими ыяш заводу областын тудуг трестизи ышкыш өске организациаларга, харын-даа Сластонов деп хуу кижиге берип төгөлөп каапкан болуп турар.

Бо чорук болза, область Советинин күөсүмө шитпирин облот болгаш ыяш заводу күөспөй, үрөп турарын херечилеп турар. А облкүөсүм бодунун ээлчээне бодунун үндүргөн шитпиринин күөселдезин база-ла хынавайн турар.

Уруглар савынын ол тудуун дүргөө доозарын хөй-инитинин хайгааралын тургузары негетинип турар.

Н. ФИЛИПОВ.

«ШЫННЫҢ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫН ИЗИ-БИЛЕ

«Буруулугларны харысалгаже»

Бо чылдын июльдун 1-де үнгөн №129 «Шын» солунга парлаынган «Буруулугларны харысалгаже» деп эгелиг чүлгө Чөөн-Хемчик районун Чадана хоорайга тудуг-септелеге бөлүүн баштап турган. Честяков дээр бодунун эрге-дужаалын болгаш сан-хөө организацианы контроль чогуң ажылгап, күрүнең хөй түңнүг ашка-хөренгиниң самчылдап турганын бижең.

Ук чүлүдү район Советинин күөсүмө хынап көөрге ол чорук шың болган.

Буруулугларга кеземче харысалгазын көргүзери-биле оларнын хөрээ истелге организацин шилчиткен деп «Шынны» редакциязын Чөөн-Хемчик район Советинин күөсүмө дарагынын орадакчы эш Ойдупаа харылаан.

«Четпестери дарый узуткаар»

Бо чылдын июлдун 4-те үнгөн №129 «Шын» солунга парлаынган «Четпестери дарый узуткаар» деп эгелиг чүлгө Чөөн-Хемчик районун Хайракан сумуунда эге школан чаа өрөдильге чылынга багай белектер турарын шүгүмчүлөп бижең.

Район Советинин күөсүмө хынап

көөрге ук чүлүде бижитинген четпестерини бары шың болган. Школа септелегин дүргөдир дугайында хемчеглер алдынып турар.

Школанын тайгада белеккетинген одаар ыяжын июль 18-тен эгелеп бир чүк машиназы үргүлчү сөөртүп турар.

З. ХРЕНОВА.

эйттин өртээ—22 хуу, чуурга өртээ—30 хуу өскөн. АКШ-ка аш-чегин үрүметкен садар өртээ дайын мурундагызы-биле дөмейлээрге 1951 чылдын төнчүзүндө 134,5 хуу өскөн. Тодаргай сан-медээ эзугаар алырга, амыдыралдын херектели дайын мурундагызы-биле дөмейлээрге 88 ажыг хуу өскөн. Күш-ажылдын айтырын шинчелээринин талазы-биле Ассоциациянын сан-медээин эзугаар алырга АКШ-тын үлетпур ажилчыларынын ортумак ажил төлөвири чурттап болурунун адык хемчээлинден безин 25 хуу куду болуп турар.

Миллион-миллион америк ажилчылар кижы чурттаар шинчизин ышкынган чавыттарда чурттап турар. Бидыг турбужа, АКШ-тын чаа чаа чуртталга тудуунга ындын-да-ла бичин чарыгалы улам-на кызырарын үргүлчүлөп турар. 1950 чылда конгресс хөй-ниити тудугларнын эргелениге чүгө 8,7 миллиард доллар үндүрүп берген хирезинде, атомунг энергия талазы-биле комиссияга атомунг бомбалар бүдүрeri-биле бир миллиард долларын үндүрүп берген.

Фермелерин байдалы дыка баксыраан. 1946 чылдан 1949 чылга чедир үенин дургузунда АКШ-тын фермелеринин чылда ортумак орулга болза, 1951 чылда ол орулга узетура-ла 15 миллиард доллар болган. Оон-биле негелештир фермелернин өрөзи 1950 чыл-биле дөмейлээрге, 1951 чылда 20 хуу өскөн.

Ажыл болгаш дайнам хлеб дименип, чурттуң бир учундан бир ужунче көжүп чоруур, доктаамал чурттаар чери чок, көжүп чоруурлар деп адаар ажилчыларнын чедимес байдалын ындыг деп бижири-даа берге. АКШ-та шак ындыг ажилчылар илергей-ле өзөөжөдү каан сан-медээ эзугаар алырга безин 2 миллион ажыр санатынын турар.

Көжүп чоруур ажилчылар дыналып көрбөз мөлчүдүүшкүңге таварып чоруурлар. Оларнын ажыл хүнү чырык имриинден канангы имирге чедир узатп турар. Олар боттарынын аар-

берге күш-ажылына хензиг бичин төлөвири ап турар. Көжүп чоруур ажилчынын чылда ортумак ажил төлөвири 514 доллардан ашпайн турар. Ол ажилчылар болза, каш борбак чилби хөренгитенерин чатыргазында турар. Ол хөренгитенер көжүп чоруур ажилчыларга ажил тыпсып бергенин дээш олардан бедик хууларын ап турар. Оон учурунда ажилчын кижы чайгы ээлчег дургузунда плантацияга ажилдап чайлааш, хөлөзидеги өрөлиг болуп артат. Чижээлээрге, көжүп чоруур ажилчыларнын бирээзи он неделя иштинде ажилдааш, барык чүң-даа ажилдап албайн, харын плантация эезинге 9 доллар 69 цент өрөлиг болуп үнгөн.

АКШ-та бичин уругларнын күш-ажылын калбаа-биле ажылап турар. 1949 чылда фабрикаларга болгаш заводтарга 14-тен 17 хар чедир үш миллион ажыг бичин оодлар, уруглар ажылдап турган. Долу ажил хүнүнде ажилдаан бичин уругларнын болгаш херэжениннин ажил төлөвири эр улустун ажил төлөвириден ийн чартык каттап өзөш болуп турар.

Капиталистиг монополиялар эгээртинмес хөй түңнүг кончалар дээш мөлчүлгени соксаал чокка күштөдирбишаан, ажылчы массаларын эгелдөл-түрегелдин ындыг кыдында чегерин дээрзин бо бүгү барымдалар чуугаалап турар-дыр. Бо бүгү барымдалар болза, амыдыралдын американы хевиринишаанга киир мактап турары капиталистиг чалчаларын—барыны социалистерни, сатыныкчы социалогтарны, буржуаз журналистерни сойгаландыр илередип турар. Америк империалистерниң бүгү улустарга төгээрин орадажып турары «амыдыралдын америк хевирин» болза, херек кырында чүл дээрге, ажылчы чоңну араатанызы-биле мөлчүрүү, бөдүүн кижилерге човула, ынчаарга миллиарддерлерге болгаш миллиондерлерге чыргалдын чылыг уязы болур.

III

АКШ-та мөлчүлгенин, социал дарлалдын күштелишин кыраалыг реакциянын черлик эзуу-биле, национал дарлалдын күштелишини-биле, политиктиг хосталгаларнын сөөлгү артыкчыларын узуткаар чорук-биле капсырлажып турар. Америк империалистер делегейин үшкү дайынынга калчаалы-биле белекенишаан, чурттуң иштинде фашистиг корум-чурумнарны тургузуп, сак олигархиянын эң-не реакцияныг, эң-не шовинистиг бөлүктөрүнүн ажал өлүрүкчү диктатуразынын оруунче кирип бар-чыдар.

Делегейин ийиги дайынын эгезинде-ле АКШ-ка 700 ажыг фашистиг организациалар калчаарап турган. Оларнын иштинде дыка хөйү, чижээлээрге, «Америка хөдөлүшкүн», «Американ легион», «Хосталганын америка лигазы», «Христиан фронтусу» болгаш оон-даа өскөлөр үр үенин дургузунда герман нацистер-биле сырый харыталаалы туруп, Америкада шуут гилержи агентаура болуп тургулаан.

Делегейин ийиги дайынын соонда, эрге-чагырга президент Трумэнин киргени-биле АКШ-та фашистиг организациаларнын ажал-чорудулганы улам ийекей-жип барган. Фашистиг дерзилер демократтыг организациаларнын бажынарнын үрей шаап, депшигелги ажилдакчыларже, тайбынын талалакчыларынче чепсектиг халдаашкынарнын кылып турарлар. Олар массаларны хангы өлүрүкчү чорук-биле коргударын, миллиарддерлерин болгаш миллиондерлерин эгресчи планнарынга удур масанын өзүп турар удуруланышынын сый-шаварын орадааштышаан, кандыг-даа буруу чок негрлерин личчалап (кара-туразында судтап) турарлар.

АКШ-та фашистиг өлүрүкчүлөрүн учур-дуржок чоруун бүгү хемчегер-биле деткип турар. Америк чезак Уолл-стриттиг банкирлеринин тура-соруун күөспөпишаан, америк конституция-биле магадылатынган хосталгаларын узуткап турар элээн хөй хоойлуларын дайын сөөлүдиги

үеде хүлээп алган, ынчангаш сак магнаттарынын ажал өлүрүкчү диктатуразынын корум-чурумун чурттуң иштинде доктадып тургузуп турар. Ол диктатураның чепсээ болза, антиамериканчы ажал-чорудулганы иштеп-хынаарнын талазы-биле комиссия деп адаар комиссия болур, антиамериканчы ажал-чорудулгасында чамдык чижектер мындай: 1950 чылдын ортаа үезинде антифашистиг эмигрантларга (хоргалда улустарга) дузалап катышкан комитет чөүдөлинин II кезигүн-нерин «конгресси хүндүлөвөөң» деп буруудаткаш, ол комиссия кара-башыкче кирип откагылаан. Шап ол дешпигелиг ажилдакчыларнын «буруузун» чүл дээрге, Франкунун кара-бажындарын дезин үнгөн, Испаниянын антифашистерине оларду көргүскени болуп турар. Антиамериканчы ажал-чорудулганы иштеп-хынаарнын талазы-биле комиссия ол-ла чылын кино уран-чүлүнүн шыларангай бөлүк мастерлерин, оларнын дешпигелиг үзөл-болгалары дээш, оларнын тайбынын камгалаар талазы-биле демисели дээш кара-бажыкче чорудупканын.

Империалистиг чаа дайынын белектелине удур дидими-биле демисеип, америк улустун үндөш эрге-ажыктары дээш демисеип турар АКШ-тын Коммунистиг партиянын II удуткучуларын ол комиссиянын материалдарын эзугаар кара-бажынга олуртуп шиткенер.

1950 чылдын сентябрьда иштики айыл чок чоруктуң дугайында Маккарэннин хоойлузу деп аттыг хоойлун конгресстен хүлээп алган. Ол хоойлуну эзугаар АКШ-тын компартиязынын бүгү организациалары, база ол ышкыш өске-даа дешпигелиг организациалар тускай данзылаага турар учурлуг болуп турар. Компартиянын база өске-даа дешпигелиг болгаш демократтыг организациаларнын кезигүн-нери ол фашистиг хоойлу эзугаар «хоралакчы» элементтер кылдыр чарлап, күрүне албан-черлеринге болгаш бүдүрүлгелерге оларнын ажилдарын хоругдап турар. Ол организацианын кезигүн-нери оларге

даштыкы чурттар үнер паспорт тыпсып бээр дугайында күрүне организациаларын дилег кылып эрге чок. Оларнын даштыкы үнерин хоругдап турар. Оон туржук, ындыг билдиринишкн берикенинин барымдааны илерей берген болза, ону «көм-буруулуг херек» деп чарлаар болгаш билдиринишкн берикен кижы 10.000 долларга штрафтаткан азы 5 чылда кара-бажынга олурары-биле шитпиркең туруп болур.

Трумэннин чазанын деткип турары чурттун 150 хоорайларынын болгаш штаттарынын чурт эрге-награлары «кызылдар» дугайында антикоммунистиг хоойлуларын хүлээп алганын. Чижээлээрге, Арканзас штатка коммунистерниң сонгулдаларга кижирин хоругдаш. Джерси-Сити штатка фашистиг араатаннар дешпигелиг организациаларнын кезигүн-нерин, оон туржук... бир эвес олар штаттын девискээрин таварты эрткен-даа болза ызаавыла данзылаан турарын негеп турар доктаалды хүлээп алганын.

Америк империалистер чурттуң иштинде фашистиг корум-чурумнарны тургусушаан, национал өжөөнөлгени яныз-буру арга-биле кысып үндүрүп турарлар. Негрлерин араатангыг истелге болгаш дорамчалалга таварыштырып турарлар. Негрлерин кара туразында судтаар чоруктарын саны чыл келген тудум өзүп турар. Кижы эди чинир фашистер хоорайларнын негрлер чурттаан кварталдарында содаалажыгаларын организастап, негрлерин ажил болгаш өйүндө эрте-билги чедип алып аргазын казып турарлар.

Америк араатаннар ак кештиг хөрежени күчүлөп каапкан деп мегелеп буруудаткаш, ажилчын негр Вилли Макгини электри стулунга хилчипкеңте өлдүргөңнөр. Бурууда-дылганын илергей кандыг-даа барымдаазы чок турбужа, база ону камгалаан хөй-ниити кампаниязынын негелдеси турбужа 1951 чылдын май 8-те Вилли Макги хөйүнчү мурунуга өлдүрткен. Ону өлдүргөн чорук негрлерге удур чаа провакостыг чорудулгаларын организастаарына медээ болган.

Дайын сөөлүндөгү чылдарда АКШ-ка америк эвес уктуг дээр кижилерин иштеп-сүрөр чорук күөсеттинген. Америкада чурттап турар славян уктуг ажылчы чоңнар онза аар каржы аажылаашкыннарга таварышканнар. Маккарэннин реакциялыг хоойлузун эзугаар славян уктуг кижилерин кандыг-даа буруудалыр барымдаа чокка шөлүүр эргени юстициянын министрине тыпсып турар. Ол араатангыг хоойлуга үндөшлөш, чүгө 1950 чылдын февральда Американың Катышкан Штаттарындан административтиг үндүр шөлүлгө дугайында 14.000 херектер көдүрүп үнгөн турган. Даштыкы уктуг кижилерге тускай концентрационунг лагерлер тургустундулаан. Ам ол лагерлерде он-он мун кижилер сыңмарлажып турар.

Ажылчы чоңарнын амыдырал эргелеринче капиталистиг монополияларнын халдаашкынарнынга удур демисели АКШ-тын ажылы массалары коммунистиг партиянын удутулганы-биле калбартып турар. 1949 чылдын төнчүзүндө 29 штаттарга каң шукталганын үлетпүрүңу 500 мун ажилчыларны ажал соксатканнар. 1950 чылда Америкага 4700 ажал-соксадышыкынары болган, ол болза, 1949 чылдындан 30 хуу хөй болуп турар.

Кадыг-дошкун депрессия турза-даа ажал-соксадышыкынын шимчээшкенин чалгызы өзүп, үргүлчүлөп турар.

Тайбын дээш демисел АКШ-та улам-на калбарып турар. Америк хөй-ниитинин яныз-буру кезектери анаа идекейлиг кирип турар.

Корейда кем-буруулуг дайынга удур, америк империалистерин агрессчи эжелекчи планнарына удур ажилчы чоңарнын күштөдүп турар демисели болза, чаа дайын авантураларынче америк удусту америк миллиондерлерин болгаш миллиондерлерин киир тыртып алыры ындыг белең эвес дээринин дугайын херечилеп турар.

В. НАДЕЖДИН.

